

Д/Р
14395

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Економіко-правовий факультет

Кафедра адміністративного та господарського права

6
11.04.17

Дипломна робота

освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (СД)

на тему: «Суб'єкти провадження у справах про порушення митних правил: суб'єкти, система, повноваження»

"Subjects of proceedings in cases of violation of customs rules: subjects, system, full powers"

Виконав студент денної форми навчання,
спеціальність 081, Право (Правознавство),
Рідник Олександр Васильович

Науковий керівник: кандидат юридичних
наук, доцент В.В. Нижникова Нижникова В.В.

Рецензент: к.ю.н., професор Степанова Т.В.

Рекомендовано до захисту на
засіданні кафедри "11" 04 2017р.,

протокол № 11

Завідувач кафедри

д.ю.н., проф. Миколенко О.І. Миколенко О.І.

Захищено на засіданні ЕК № 2

"06" 06 2017р., протокол № 105

Оцінка добре 1 С 1 80

Голова ЕК

д.ю.н., проф. Пріщкіна О.В. Пріщкіна О.В.

Одеса – 2017

791013

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Загальна характеристика провадження у справах про порушення митних правил	8
1.1. Поняття та завдання провадження у справах про порушення правил	8
1.2. Особливості провадження у справах про порушення митних правил	19
РОЗДІЛ 2. Адміністративно-процесуальний статус суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил	31
2.1. Система та класифікація суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил	31
2.2. Адміністративно-процесуальний статус лідируючих суб'єктів провадження	44
2.3. Процесуальні права та обов'язки учасників, зацікавлених у результатах справи	62
2.4. Учасники провадження, які не мають особистої зацікавленості у результатах справи	83
ВИСНОВКИ	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	107

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У світлі сучасних державотворчих та правотворчих процесів у країні, зорієнтованих на практичну реалізацію положень Конституції України щодо побудови демократичної, соціальної, правової держави, визнання особи найвищою соціальною цінністю, запровадження моделі партнерських відносин громадян, суб'єктів господарювання митних органів при істотному зменшенні примусового втручання останніх, важливої актуальності набувають питання нормативного закріплення правового статусу учасників митно-правових відносин, в тому числі й при здійсненні провадження в справах про порушення митних правил. Забезпечення всіх суб'єктів провадження в справах про порушення митних правил правовими можливостями, достатніми для реалізації ними своїх процесуальних прав і обов'язків, сприяє зміцненню режиму законності в митно-правовій сфері, слугує важливим чинником виконання завдань провадження в справах про порушення митних правил, сприяє вихованню громадян у дусі неухильного дотримання митного законодавства.

Прийняття у 2012 р. вже третього за часи незалежності Митного кодексу України (далі по тексту – МК України) зумовлено нагальною потребою наблизити галузеве законодавство до міжнародних стандартів, приведення його у відповідність до вимог Генеральної угоди про тарифи й торгівлю, Міжнародної (Кіотської) конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, Стамбульської конвенції про тимчасове ввезення та інших актів міжнародного права, до яких Україна приєдналася.

Чинний МК України відрізняється від попередніх тим, що містить низку прогресивних новацій здійснення митної справи, у тому числі в частині фіксації порушень митних правил, провадження у справах про порушення митних правил, притягнення до адміністративної відповідальності, які, безумовно, потребують наукового дослідження.

Якщо в адміністративно-процесуальній та інших галузевих науках проблеми процесуального статусу суб'єктів процесу завжди були і залишаються в центрі уваги, то в галузі митної справи проблеми адміністративно-процесуального статусу суб'єктів провадження в справах про порушення митних правил не знайшли всебічного розгляду і не одержали належної розробки. Проте удосконалення процесуального статусу суб'єктів провадження є важливою передумовою вирішення завдань провадження в справах про порушення митних правил. Науково-теоретичною базою для дослідження послуговували праці вітчизняних і зарубіжних учених у галузі теорії держави та права, теорії державного управління, адміністративного права та процесу, митного права, а саме: В.Б. Авер'янова, С.С. Алексєєва, Г.В. Атаманчука, О.Ю. Бакаєвої, Д.М. Бахраха, К.С. Бельського, Ю.П. Битяка, І.І. Веремєєнка, Б.М. Габричидзе, І.О. Галагана, В.М. Гаращука, І.П. Голосніченка, Є.В. Додіна, Ю.М. Дьоміна, А.П. Ключниченка, О.М. Козиріна, Ю.М. Козлова, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.П. Коренєва, О.В. Кузьменко, Б.М. Лазарева, А.В. Мазура, О.І. Миколенка, В.Я. Настюка, О.Ф. Ноздрачова, В.І. Олефіра, Л.Л. Попова, В.В. Прокопенка, Ю.М. Старилова, В.Д. Сорокіна, Ю.О. Тихомирова, М.М. Тищенко, В.К. Шкарупи, М.Г. Шульги, В.А. Юсупова, Ц.А. Ямпольської, О.М. Якуби та ін.

Окремі аспекти діяльності суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил досліджували А.В. Дусик, С.А. Дуженко, Л.В. Калаянова, С.В. Ківалов, Т.О. Коломоєць, О.В. Константа, О.В. Константи́й, В.В. Нижникова, А.В. Педешко, В.П. Підчібій, Д.В. Приймаченко, С.В. Продайко, І.В. Тимошенко, які створили передумови для висвітлення теоретичних засад детермінації суб'єктів провадження в справах про порушення митних правил, їх адміністративно-процесуального статусу. Безсумнівно, зміни в чинному національному законодавстві, які відбулися останнім часом, трансформація ролі державних органів у процесі

побудови демократичної, соціальної, правової держави виявили коло проблем в унормуванні процесуального статусу суб'єктів адміністративно-деліктного провадження в галузі митної справи, що потребують свого нагального розв'язання.

Зазначені обставини, а також виняткове значення стану правового визначення та закріплення процесуального статусу суб'єктів провадження для забезпечення законності та гарантій прав особи у провадженні в справах про порушення митних правил свідчать про актуальність розробки теоретичних питань, а також удосконалення практики реалізації норм митного законодавства.

У ході проведення адміністративних реформ неодноразово реформувалися і митні органи. Шляхом реорганізації Державної митної служби та Державної податкової служби Указом Президента України від 24 грудня 2012 р. № 726/2012 утворено Міністерство доходів і зборів. На даний час відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 160 Міністерство доходів і зборів реорганізовано шляхом перетворення в Державну фіскальну службу. Тому, пропонується, у дипломній роботі вжито терміни «митний орган» та «Державна фіскальна служба» з відповідним числом та відмінком.

Мета та завдання дослідження. Мета дипломного дослідження полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу норм чинного законодавства України та узагальнення практики їх реалізації суб'єктами провадження в справах про порушення митних правил дослідити правову природу їх адміністративно-процесуального статусу, з'ясувати його зміст та розробити на цій підставі науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення адміністративно-процесуального та митного законодавства і практики його застосування в адміністративно-юрисдикційній діяльності митних органів, їх посадових осіб та інших учасників провадження.

Для досягнення поставленої мети основна увага була приділена вирішенню таких **завдань**:

- уточнення поняття провадження у справах про порушення митних правил;
- з'ясування змісту та особливостей провадження у справах про порушення митних правил;
- систематизація суб'єктів провадження в справах про порушення митних правил та здійсненню їх класифікації;
- дослідження адміністративно-процесуального статусу лідируючих суб'єктів провадження;
- аналіз процесуальних прав та обов'язків учасників, які мають особисту зацікавленість у результатах справи;
- дослідження правового статусу учасників провадження, які не мають особистої зацікавленості в результатах справи;

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що складаються при здійсненні провадження в справах про порушення митних правил у процесі реалізації його суб'єктами своїх процесуальних прав та обов'язків.

Предмет дослідження становлять теоретико-методологічні проблеми, нормативно-правове регулювання та практика реалізації суб'єктами провадження своїх процесуальних прав та обов'язків.

Методи дослідження. Методологічне підґрунтя дослідження становить сукупність методів і прийомів наукового пізнання. В основі методологічної конструкції всієї дипломної роботи є системний аналіз, який і визначив напрямки дослідження адміністративно-процесуального статусу суб'єктів провадження в справах про порушення митних правил в єдності їх соціального змісту та юридичної форми.

У роботі також використовувалися окремі методи наукового пізнання. За допомогою логіко-семантичного методу сформульовано та поглиблено понятійний апарат, що використовується в дослідженні. Діалектичний метод

пізнання процесів, що відбуваються у провадженні в справах про порушення митних правил, дозволив встановити взаємозв'язки між адміністративним процесом та провадженням у справах про порушення митних правил. Історично-правовий метод передбачає аналіз питання еволюції розуміння терміна “процесуальний статус” як у науковій сфері, так і в законодавстві. Статистичний метод був основним інструментом визначення стану правозастосування новацій провадження у справах про порушення митних правил. Використання системно-структурного методу дозволило дослідити внутрішню структуру адміністративного процесу, сформулювати систему суб'єктів провадження в справах про порушення митних правил. Функціональний метод використовувався для аналізу адміністративно-процесуального статусу суб'єктів провадження. Важливе значення відіграли порівняльно-правовий та компаративний методи, які дозволили визначити особливості провадження в справах про порушення митних правил, специфіку його суб'єктів.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дипломного дослідження склали наукові праці фахівців у галузі загальної теорії держави і права, адміністративного права та процесу, інших галузевих наук, у тому числі митного права. Положення та висновки роботи ґрунтуються на приписах Конституції України, чинних законодавчих та підзаконних нормативних актів, які визначають правові засади провадження в справах про порушення митних правил.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дипломної становить 115 сторінок, із них 106 сторінок основного тексту. Список використаних джерел міститься на 9 сторінках і налічує 91 найменування.

ВИСНОВКИ

На основі комплексного аналізу норм чинного законодавства України та узагальнення практики їх реалізації суб'єктами провадження в справах про порушення митних правил досліджено правову природу їх адміністративно-процесуального статусу, з'ясовано його зміст та розроблено на цій підставі науково обґрунтовані пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-процесуального та митного законодавства і практики його застосування в адміністративно-юрисдикційній діяльності митних органів, їх посадових осіб та інших учасників провадження.

Основні результати можуть бути сформульовані у вигляді нижченаведених положень.

Провадження у справах про порушення митних правил є різновидом адміністративного провадження, порядок реалізації якого регламентований законодавством про адміністративні правопорушення та МК України, здійснюваного митними органами та судом відповідно до наданих повноважень з метою виконання його завдань.

Повнота нормативного закріплення визначення поняття вказаного виду провадження безпосередньо впливає на належне визначення його змісту. Зважаючи на це, вбачається за доцільне викласти ч. 2 ст. 486 МК України у такій редакції: «Провадження у справі про порушення митних правил включає в себе проведення процесуальних дій, зазначених у статті 508 цього Кодексу, розгляд справи та винесення постанови, її перегляд у зв'язку з оскарженням, а також забезпечення виконання постанови, яка набрала законної сили».

Зроблені зміни у вищевказаному визначенні зумовлені відсутністю у приписах ч. 2 ст. 486 МК України серед переліку процесуальних дій тих, які б забезпечували виконання винесеної постанови у справах вказаної категорії, що є суттєвим недоліком правового регулювання досліджуваного провадження.

Відмінності, притаманні провадженню у справах про порушення митних правил, порівняно з провадженням у справах про адміністративні

правопорушення, дозволяють виділити його особливості щодо процедури здійснення та суб'єктного складу.

Розвиток митного законодавства зумовлює появу новел, які раніше не були властиві для провадження у справах про порушення митних правил. Мова йде про такі як, запровадження інституту компромісу, розширення суб'єктного складу досліджуваного провадження за рахунок представника митного органу та власника товару, транспортного засобу, зазначених у п. 3 ст. 461 МК України (заінтересована особа), надання можливості законному представнику мати свого представника.

Компромід у справі про порушення митних правил полягає у можливості звільнення особи від адміністративної відповідальності шляхом припинення такого провадження за відсутності в діях особи-порушника ознак злочину та з урахуванням виконання умов мирової угоди.

З огляду на те, що компромід як інститут є новим для митного законодавства, він потребує детального правового регулювання, зокрема питань щодо: строків розгляду посадовою особою митного органу заяви особи про припинення провадження шляхом компромісу; недопущення зловживання правом правопорушника на укладення мирової угоди; неухильного виконання умов такої угоди, які визначені у типовій формі, затвердженій наказом Міністерства фінансів України, однак не передбачені МК України.

Винесення уповноваженою особою за результатами вирішення справи постанови про проведення додаткової перевірки не слід ототожнювати з поверненням справи для її належного оформлення, оскільки така постанова є різновидом рішення, яке приймається за результатами вирішення справи та покликане забезпечити отримання додаткових доказів щодо вини особи у вчиненні порушення митних правил.

Враховуючи проблеми правового регулювання розглядуваного інституту щодо кількості таких постанов у одній справі та максимального строку проведення такої додаткової перевірки, вказаних у ній, запропоновано доповнити ст. 527 МК України частинами 3 та 4 такого змісту:

- Строк проведення додаткової перевірки може бути продовженим посадовою особою митного органу або судом (суддею), який її виніс, за наявності письмового клопотання уповноваженої особи митного органу, яка здійснює провадження у справі про порушення митних правил, не більше ніж на 10 робочих днів шляхом винесення відповідної постанови.

У разі неналежного виконання чи невиконання постанови про проведення додаткової перевірки орган, який розглядає справу про порушення митних правил, виносить постанову про закриття провадження у справі.

Суд (суддя) одночасно з винесенням постанови про закриття провадження у справі на підставі даної частини статті 527 цього Кодексу виносить окрему ухвалу (постанову), якою звертає увагу відповідних посадових осіб на факти порушення закону під час здійснення провадження. Не пізніше як у місячний строк по окремій ухвалі (постанові) має бути вжито заходів і про результати повідомлено суд, що її виніс».

Аналіз суб'єктів провадження в справах про порушення митних правил дозволив дійти висновку щодо того, що їх правовий статус є категорією комплексною й у широкому значенні охоплює такі складові, як права й обов'язки (повноваження – для владних суб'єктів), а також гарантії й умови, без існування яких неможлива практична реалізація суб'єктами провадження своїх суб'єктивних прав і обов'язків.

Обґрунтовано, що кожен з учасників адміністративного провадження має свій адміністративно-процесуальний статус, обумовлений тією роллю, яку він виконує в процесі здійснення провадження. Галузевий кодекс закріплює процесуальні права та обов'язки, визнаючи за всіма суб'єктами провадження в справах про порушення митних правил адміністративну правосуб'єктність (адміністративно-процесуальну правоздатність та адміністративно-процесуальну дієздатність).

У результаті здійсненого дослідження було встановлено, що питання, пов'язані з визначенням кількісного та якісного складу осіб, які беруть участь у провадженні в справах про порушення митних правил, їх правовим статусом остаточно ще не врегульовані.

Використання в роботі тих підстав для класифікації, які мають реальне практичне значення та вже були апробовані при дослідженні суб'єктів адміністративного процесу та окремих його складових – адміністративних проваджень, дозволило здійснити класифікацію осіб, які беруть участь у провадженні в справах про порушення митних правил за такими критеріями:

– за ознакою державно-владних повноважень: суб'єкти, які мають державно-владні повноваження, та суб'єкти, які не мають таких повноважень. До першої групи належать представники органу доходів і зборів, які здійснюють свою процесуальну діяльність на різних стадіях провадження у справах про порушення митних правил, суд (суддя) та прокурор. До другої групи належать усі інші суб'єкти адміністративного провадження;

– за способом розв'язання справи про порушення митних правил: колегіальний орган – суд та посадові особи, що мають повноваження щодо вирішення адміністративної справи, діють одноосібно від імені державного органу;

– за обсягом повноважень: посадові особи, до повноважень яких належить здійснення первинних процесуальних дій; посадові особи, уповноважені на здійснення митного розслідування; посадові особи, уповноважені на вирішення адміністративної справи по суті.

– залежно від ступеня зацікавленості в результатах справи, учасники поділяються на тих осіб, які мають особисту зацікавленість у результатах справи, та тих, хто не має особистої зацікавленості в результатах справи. Найбільш типовим представником першої групи є особа, яка притягається до відповідальності за порушення митних правил. Другої – свідки, експерти, поняті тощо;

– серед суб'єктів адміністративної відповідальності доцільно виокремлювати суб'єктів загальної адміністративної відповідальності, щодо яких здійснюється провадження у справах про порушення митних правил, які, в свою чергу, поділяються на громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства та спеціальних суб'єктів адміністративної відповідальності, які,

крім загальних ознак, наділені ознаками спеціальними – зокрема ознаками посадової особи.

Серед суб'єктів провадження в справах про порушення митних правил необхідно розрізняти так званих лідируючих суб'єктів – державні органи та їх посадові особи, які мають державно-владні повноваження і уповноважені на прийняття рішень у справі, та власне учасників провадження – осіб, які не мають владних повноважень, мають різний ступінь зацікавленості в справі та зобов'язані сприяти провадженню в силу свого службового чи громадського обов'язку.

Запропонована класифікація має, насамперед, теоретичне значення і використовувалася з метою більш детального та змістовного дослідження процесуальних прав та обов'язків суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил.

Доведено, що передумовою законності та обґрунтованості рішень, які приймаються суб'єктами юрисдикційної діяльності, є їхня відповідність таким вимогам (критеріям): наявність компетенції, достатньої для розв'язання питань адміністративно-деліктного характеру; незалежність при розгляді та вирішенні адміністративних справ; відсутність упередженості при прийнятті рішень; відкритість діяльності; забезпечення пріоритетності реалізації прав і свобод громадян; відповідний рівень професійної підготовки, достатній для успішного виконання своїх службових завдань та функцій; дотримання професійної етики; персональна відповідальність за виконання посадових повноважень і дотримання службової дисципліни. Визначено, що відповідність викладеним вимогам дозволить лідируючим суб'єктам максимально ефективно використовувати надані їм повноваження для кваліфікованого здійснення провадження в справах про порушення митних правил та прийняття об'єктивних рішень при суворому дотриманні принципу законності.

Доведено, що законодавство, яке регламентує адміністративно-юрисдикційну діяльність митних органів, потребує удосконалення, проте суворе дотримання його чинних вимог – найважливіша умова підвищення якості розгляду справ та посилення режиму законності у цій сфері.

Дослідження адміністративно-процесуального статусу особи, яка притягається до відповідальності за порушення митних правил, проведено з урахуванням позиції, що митний орган як орган виконавчої влади свою діяльність направляють на реалізацію конституційних положень, відповідно до яких людина, її честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а тому їх діяльність, в тому числі й адміністративно-юрисдикційна, повинна бути спрямована на утвердження та забезпечення прав, свобод та законних інтересів осіб.

Аналіз норм чинного Митного кодексу України та його попередньої редакції дозволив визначити проблемні питання правової регламентації процесуального статусу особи, яка притягається до відповідальності, та розглянути ті її процесуальні права та законні інтереси, що дозволяють найбільш активно та дієво захищати свою правову позицію у провадженні в справах про порушення митних правил.

Зроблено висновок, що адміністративно-правовий статус особи, яка притягається до відповідальності за порушення митних правил, як учасника, який відстоює в справі особистий інтерес, являє собою сукупність процесуальних прав, обов'язків та гарантій їх реалізації, що забезпечують його процесуальну діяльність як самостійного учасника провадження в справах про порушення митних правил.

У дипломній роботі з урахуванням аналізу процесуальних прав та обов'язків законних представників та захисника виявлено ряд прогалин та колізій, сформульовано ряд конкретних пропозицій, спрямованих на їх усунення, що значною мірою сприятиме забезпеченню законності при притягненні осіб, винних у скоєнні порушень митних правил, до адміністративної відповідальності, підвищенню ефективності захисту ними своїх прав та законних інтересів у адміністративно-деліктних відносинах.

Відзначено, що учасники провадження, які не мають особистої зацікавленості в результатах справи і які включені в самостійну групу суб'єктів провадження, своїми знаннями й досвідом роботи в певній сфері допомагають лідируючим суб'єктам провадження здійснювати покладені на них функції, а

також реалізувати наявні в них та інших учасників провадження процесуальні права й обов'язки. Їх участь обумовлена завданням сприяти здійсненню провадження в силу свого службового чи громадського обов'язку.

Аналіз адміністративно-правової літератури, норм законодавства про адміністративні правопорушення та практика їх реалізації дає підстави стверджувати, що до цієї групи учасників провадження в справах про порушення митних правил необхідно віднести експерта, спеціаліста, перекладача, свідка, понятого та прокурора.

Встановлено, що в процесі своєї діяльності ці учасники провадження реалізують належні їм процесуальні права та обов'язки, що дозволяє їм сприяти вирішенню завдань провадження в справах про порушення митних правил, підвищувати рівень законності та правопорядку у сфері митно-правового регулювання суспільних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст.141.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] : Закон України від 07 грудня 1984 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
3. Митний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 12 грудня 1991 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1970-12>.
4. Митний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 11 липня 2002 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/92-1>
5. Митний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 13 березня 2012 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
6. Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" від 05.07.2012 р. № 5076-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
7. Закон України "Про вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей": від 21 вересня 1999 р. № 1068-XIV // Відомості Верховної Ради України – 1999. – № 48. – Ст. 405.
8. Закон України "Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінних каменів та контроль за операціями з ними": від 18 листопада 1997 р. № 639-97-ВР // Відомості Верховної Ради України – 1998. – № 9. – Ст. 34.
9. Закон України "Про захист прав споживачів": від 12 травня 1991 р. № 1023-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
10. Закон України "Про прокуратуру": від 5 листопада 1991 року № 1789-XII // Відомості Верховної Ради України – 1991. – № 53. – Ст. 793

11. Закон України "Про судову експертизу": від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII // Відомості Верховної Ради України – 1994. – № 28. – Ст. 232.
12. Закон України "Про торгово-промислові палати в Україні": від 2 грудня 1997 р. № 671/97 // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 13. – Ст. 52.
13. Про Єдиний митний тариф : Закон України від 05 лют. 1992 р. 2097-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 19. – Ст. 259.
14. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 16 квіт. 1991 р. № 959-XII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
15. Про Митний тариф України [Електронний ресурс]: Закон України від 19 верес. 2013 р. № 584-VII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584-18>.
16. Про митну справу в Україні : Закон України від 25 квіт. 1991 р. 1262-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 44. – Ст. 575.
17. Про Положення про Державний митний комітет України [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 20 січ. 1995 р. № 73/95. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/73/95>
18. Про затвердження Типової мирової угоди про припинення провадження у справі про порушення митних правил [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 28 трав. 2012 р. за № 607. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0985-12>
19. Загальна декларація прав людини та громадянина: прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р. (Док. ООН/PES/217 А) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: // <http://zakon1.rada.gov.ua>
20. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: ратифіковано Законом України №475/97-ВР 17 липня 1997 р. // Офіційний вісник України. – 1998. – №13. – Ст. 270.
21. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права: прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН: ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19

жовтня 1973 р. (док. ООН A/RES/2200 A (XXI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: // <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Спеціальна література:

- 22.Абакуменко О. В. Застосування моделі «податкового компромісу» в митній справі / О.В. Абакуменко // Митна справа. – 2011. – Вип.2. –С.21–27.
- 23.Административно-процессуальное право: Курс лекций / Под ред. проф. И.Ш. Килясханова . – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 399 с.
- 24.Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Видавництво “Юридична думка”, 2004. – 584 с.
- 25.Адміністративне право України : підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін. ; за заг. ред. Ю. П. Битяка,
- 26.В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Харків : Право, 2010. – 624 с.Административное право: учебник / под ред. Ю. М. Козлова и Л. Л. Попова. – Москва : Юристъ, 2000. – 728 с.
- 27.Алексеев С.С. Общая теория права: В 2 т. – М.: Юридическая литература, 1982. – Т. 2. Общая теория права. – 359 с.
- 28.Андрусів В.Г. Співвідношення забезпечення адвокатурою права на захист з наданням правової допомоги // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 12. – С. 127 – 131.
- 29.Батанова Л. О. Завдання провадження у справах про порушення митних правил: проблеми реалізації та процесуального закріплення за митним законодавством України / Л. О. Батанова // Нац. юрид. журнал:теорія і практика, 2014. – С. 69–74.
- 30.Батанова Л. О. Поняття провадження у справах про порушення митних правил: проблеми визначення нормативного змісту / Л. О. Батанова //Вісн. Чернівецьк. ф-ту Нац. ун-ту «Одеська юридична академія» . – 2014. – Вип. 1. – С. 43–52.

- 31.Бахрах Д. Н. Административная ответственность по российскому законодательству / Д. Н. Бахрах, Э. Н. Ренов. – Москва : Норма, 2004. – 304 с.
- 32.Бахрах Д.Н. Административное право: Учебник для вузов. – М.: Издательство БЕК, 1996. – 355 с.
- 33.Бахрах Д.Н. Система субъектов советского административного права // Советское государство и право. – 1986. – № 2. – С. 41 – 48.
- 34.Бахрах, Д.Н. Административная ответственность по российскому законодательству (Краткие учебные курсы юридических наук). – М.: Норма, 2004. – 304 с.
- 35.Бондар В. Особливості визначення суб'єкта адміністративної відповідальності // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 7. – С. 67 –68.
- 36.Бородін І. Л.Адміністративно-юрисдикційний процес: монографія / І. Л. Бородін. – Київ : Алерта, 2007. – 184 с.
- 37.Бояринцева М. Адміністративно-правовий статус громадян: до питання про склад елементів // Право України. – 2002. – № 2. – С. 21 – 25.
- 38.Бурцева О. В. Забезпечення прав людини у провадженні у справах про порушення митних правил : автореф. дис. ... кан. юрид. наук : 12.00.07 /О. В. Бурцева ; Академія митної служби України. – Дніпропетровськ, 2011. – 36 с
- 39.Ващенко С.В. Адміністративна відповідальність: Навчальний посібник. – Запоріжжя: Юрид. ін-т. МВС України, 2001. – 142 с.
- 40.Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2003. – 1440 с.
- 41.Витрук Н.В. Основы теории правового положения личности в социалистическом обществе – М.: Наука, 1979. – 229 с.
- 42.Гребельний О. П. Основи митної справи: навч. посіб. /П. Гребельний. – Київ : Центр навч. літ., 2003. – 600 с.
- 43.Гуменюк В.А. Питання визначення правового становища понятого, як учасника адміністративно-процесуальних дій [Електронний ресурс] //

- Форум права. – 2007. – № 2. – С. 35 – 39. – Режим доступу до журн.: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2007-2/07gvaapd.pdf>.
44. Гуржій Т. Встановлення ознак суб'єкта адміністративного делікту в процесі адміністративно-правової кваліфікації // Право України. – 2003. – № 5. – С. 75 – 79.
 45. Додін Є. В. Місце відповідальності за порушення митних правил у структурі юридичної відповідальності / Є. В. Додін // Митна справа. – 2013. – Вип. 3 (87) – С. 22–30.
 46. Додін Е.В. Доказательства в административном процессе. – М.: Юридическая литература. – 1973. – 192 с.
 47. Додін Є.В. Гарантії законності адміністративної відповідальності. – К.: Знання, 1976. – 48 [1] с.
 48. Додін Є.В. Експерт та спеціаліст у митній справі України: Навчальний посібник. – Одеса: Юридична література, 2004. – 72 с.
 49. Дусик А.В. Правовий статус громадянина як основного учасника провадження у справах про порушення митних правил // Актуальні проблеми підготовки фахівців з митної справи: наук.-метод. конф., 19-20 травня 2005 р.: тези доп. – Дніпропетровськ: Акад. мит. служби Укр., 2005. – С. 171 – 174.
 50. Дусик А.В. Учасники провадження по справах про порушення митних правил (законні представники, адвокат, перекладач, поняті, фахівець) // Митна справа. – 2002. – № 6. – С. 93 – 97.
 51. Зауваження до проекту Закону України про внесення змін до Митного кодексу України та інших законодавчих актів України від 12 трав. 2011 р. № 8130-д [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=40331.
 52. Ігонін В. К. Митний кодекс України в системі джерел митного права // Проблеми законності: респ. міжвід. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Харків : Нац. юрид. акад. України, 2003. – Вип. 59. – С. 84–89.

- 53.Калаянова Л.В. Експертиза при провадженні справ про порушення митних правил та контрабанду: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. – Одеса, 2001. – 20, [1] с.
- 54.Карпенко Г.Л. Експертиза в митній справі: організаційно-правовий аспект: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. – Одеса, 2007. – 17, [1] с.
- 55.Ківалов С. Митне розслідування // Право України. – 1996. – № 8. – С. 49 –52.
- 56.Кивалов С. В. Таможенное право: Административная ответственность за нарушение таможенных правил / С. В. Кивалов; ОНЮА. – Одесса: Изд-во. ОГУ им. И. И. Мечникова, 1996. – 175 с. – С. 100.
- 57.Коломоець Т.О. Штрафи за законодавством про адміністративні правопорушення / . – Запоріжжя: “ВЕРЖЕ”, 2000. – 241 с.
- 58.Колпаков В.К. Адміністративне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
- 59.Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен : монографія / В. К. Колпаков. – Київ : Нац. акад. внутр. справ України; Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
- 60.Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник /К. Колпаков. – Київ : Юрінком Інтер, 1999. – 736 с
- 61.Коментар до Митного кодексу України / За ред. П.В. Пашка, М.М. Каленського. – К. Юстиніан, 2004. – 736 с.
- 62.Кони А.Ф. Собрание сочинений: в 8 т. / Под общ. ред. В.Г. Базакова. – Т. 4. – М.: Юридическая литература, 1967. – 544 с.
- 63.Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: Монографія . – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
- 64.Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник . – К.: Атака, 2007 . – 416 с.
- 65.Купчинский В.А. Личность, свобода, право: Монография. – М.: Юридическая литература, 1978. – 207 с.

- 66.Малеин Н. С. Гражданский закон и права личности в СССР. – М.: Юридическая литература, 1981. – 215 с.
- 67.Махина С.Н Административный процесс: проблемы теории, перспективы правового регулирования. – Воронеж: Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1999. – 230 с.
- 68.Миколенко А. И. Административный процесс и административная ответственность в Украине : учеб. пособие / А. И. Миколенко. – 2-е изд., доп. – Харків : Одиссей, 2006. – 351 с.
- 69.Митне право України: навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Ченцова. –Київ : Істина, 2007. – 283 с.
- 70.Митна справа: словник-довідник / кер. авт. кол. Ю. П. Соловков. – Дніпропетровськ: Держ. митна служба України; Акад. митної служби України, 1999. – 247 с.
- 71.Настюк В. Я. Норми митного права: теорія і практика застосування / В. Я. Настюк. – Харків : Факт, 2003. – С. 80.
- 72.Приймаченко Д. Пояснення свідків як джерело доказів у митних розслідуваннях // Вісник Акад. мит. служби Укр. – 2001. – № 3. – С. 9 – 13.
- 73.Приймаченко Д.В. Докази у провадженні у справах про порушення митних правил: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. – Ірпінь, 2002. – 20, [1] с.
- 74.Приймаченко Д.В. Суб'єкти провадження у справах про порушення митних правил: проблемні питання процесуального статусу // Митна справа. – 2006. – №. 6 – С. 3 – 6.
- 75.Прусс В. М. Юридична відповідальність за порушення митних правил : навч. посібник / В. М. Прусс, Л. В. Ярова. – Одеса : Фенікс, 2008. – 100 с.
- 76.Руда Т. В. Компроміс у справі про порушення митних правил як елемент удосконалення митної системи / Т. В. Руда // Зовнішньоекономічна політика держави та актуальні проблеми митної справи: соціально-управлінські, правові, інформаційно-технічні та гуманітарні

- аспекти: матеріали міжнар. конф., Дніпропетровськ, 30 листоп. 2012 р.). – С. 52–54.
77. Салищева Н.Г. Гражданин и административная юрисдикция в СССР / Отв. ред. А. Е. Лунев; Академия наук СССР. Институт государства и права. – М.: Наука, 1970. – 164 с.
 78. Сінельнік Р. Правова природа діяльності захисника в провадженні у справах про адміністративні правопорушення // Підприємництво, господарство право. – 2007. – № 7. – С. 69 – 72.
 79. Сінельнік Р. Участь захисника у провадженні у справах про адміністративні правопорушення в контексті пріоритетності забезпечення прав і свобод людини // Підприємництво, господарство право. – 2007. – № 6. – С. 73 – 75.
 80. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
 81. Сластенко Є. Ф. Логіка: навч. посібник / Є. Ф. Сластенко, С. М. Ягодзінський. – Київ: НАУ, 2005. – 192 с.
 82. Сорокин В.Д. Административно-процессуальное право. – М.: Юрид. лит., 1972. – 236 с.
 83. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: Навчальний посібник . – К.: Атіка, 2007. – 624 с.
 84. Таможенное право. Учебник для вузов / Отв ред. проф. Б.Н. Габричидзе. – М.: Изд-во БЕК, 1995. – 480 с.
 85. Тараненко С. Оптимізація суб'єктів адміністративної юрисдикції – важлива умова забезпечення прав громадян при розгляді справ про адміністративні правопорушення // Право України. – 1995. – № 2. – С. 42 – 43.
 86. Теория юридического процесса / Под общ. ред. В.М. Горшенева. – Харьков: Вища школа, 1985. – 191 с.
 87. Тищенко М.М. Яким вбачається процесуальний статус свідка в новому Кодексі про адміністративні правопорушення України // Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні

правопорушення: міжнар. наук.-практ. конф., 7-8 грудня 2006 р.: тези доп. – У 2-х ч. – Сімферополь: Крим. юрид. ін-т Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2006. – Ч. 1. – 13 – 17.

88. Тищенко Н.М. Административно-процессуальный статус гражданина Украины: проблемы теории и пути его совершенствования. – Харьков: Издательство “Право”, 1998. – 268 с.
89. Тищенко Н.М. Гражданин в административном процессе. – Харьков: Издательство “Право”, 1998. – 192 с.
90. Хропанюк В.Н. Теория государства и права: Учебное пособие для высших учебных заведений / Под ред. проф. В.Г. Стрекозова. – М.: Изд-во “Дабахов, Ткачев, Дымов”, 1995. – 384 с.
91. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: “Укр. енцикл.”, 1998. – Т. 5: П – С. – 2003. – 736 с. : іл.